

ERDÉSZETI UJSÁG

SZAK- ÉS TÁRSADALMI LAP AZ ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZEMÉLYZET RÉSZÉRE.

Előfizetési díjak:

Egy évre ..... 8 kor.
Fél évre ..... 4 „
Negyed évre ..... 2 „

→ Megjelenik minden vasárnap. →

Felelős szerkesztő
és kiadótulajdonos:
PODHRADSKY EMIL.

Hirdetési díjak:

Egy hasábos garmond sor vagy annak
helye 20 fillér. Ajánlköázásoknál, eladás vagy vé-
telnél minden szó után előre beküldendő 4 fill.
Nagyobb s többszöri közlésű hirdetményeknél
→ mérsékelt díjak egyezség szerint. →

XIV. évfolyam.

Szászsebes, 1910. augusztus 7.

15. szám.

A gyűlés előkészítése.

Lapunk előző, több számában már kimerítően meg lett vitatva egy országos erdészeti és vadászati altiszti egyesület megalakításának szükségessége és immár elodázhatlan volta s több oldalról el lett fogadva lapunknak az a terve, hogy az egyesület megalakítását megelőző teendők elintézése végett a nagygyűlés f. évi nov. hó első napjára hivassék össze Budapest székesfővárosba, miért is teljesen fölöslegesnek látszik ezt a kérdést tovább is vitatni, hanem most inkább arra kell áttérnünk, hogy ezt a gyűlést előkészítsük és lehetőleg nagyszabásúvá tegyük.

A gyűlésnek és határozatainak csak abban az esetben lesz megfelelő sulya, ha azon minél nagyobb számú kartárs lehetőleg tekintélyes számú kiküldött által lesz képviselve, szükséges tehát, hogy erre nézve a mozgalom már most a legkiterjedtebb módon meginduljon.

Külön felhívás kibocsátását és szétküldését már csak a nagyobb költségek elkerülése végett mellőzhetőnek tartjuk s azt hisszük, hogy egyelőre teljesen meg fog felelni a célnak, ha ezt lapunk útján tesszük meg. Igaz, hogy a két testület hatalmas számarányaihoz képest lapunk előfizetőinek a száma nem nagy, de azt hisszük, hogy olvasója annál több akad s egyébként eltekintve a lipótújvári és a besztercei erdőhatóságoktól s egy pár járási erdőgondnokság kerületétől, a többiekénél mindenütt megfordul egy-két példányban s így meg van a mód eszméinek terjesztésére s az uradalmi kartársak is elég szép számban vannak olvasóink közt.

Kérdés már most, hogy a gyűlésnek az előrebocsátottak szerint való előkészítése céljából mi legyen az első teendő.

Véleményünk szerint legcélszerűbb, ha az

erdészeti és vadászati kartársak, — szolgáljanak azok bármely ágazatnál — együttesen munkálkodnak az egyesület megalakításán s ebből a célból járásonként — ha csak kisebb csoportokban is — gyűléseket tartanak s azokon felvetik az országos egyesület megalakításának és a tervezett gyűlésen való képviseltetésüknek kérdését s az erre vonatkozó határozataikat röviden jegyzőkönyvre véve, az így összeállított jegyzőkönyvet valamennyien aláírják. Az így megszerkesztett jegyzőkönyvek azután lapunk szerkesztőségéhez küldendők, hogy azokat összegyűjtve, a nagygyűlésre felránduló szerkesztő magával vihesse és ott bemutathassa, illetve a megválasztandó elnöknek átadhassa. Célszerű lesz ezekhez a jegyzőkönyvekhez egy külön kimutatást is csatolni, kitüntetvén abban az aláírók rangját, lakását, utolsó postáját és megyéjét is, hogy így az összesekről összeállítandó címtár nyomán őket úgy a nagygyűlés lefolyásáról, mint az ott meghozott határozatokról esetleg külön-külön, egyenkint is értesíteni lehessen.

Alkalmasnak mutatkoznak az ilyen helyi gyűlések megtartására folyó hó 20 és 21-ik napjai, mint egymásra következő ünnepnapok, a midőn mindenféle munka szünetel.

A gyűlésre felrándulók számát is idejekorán meg kell tudnunk, hogy a Budapesten való elszállásolás dolgában előlegesen lehessen intézkedni s ezért nagyon célszerű lenne, ha a kiküldöttek, vagy csak a saját személyük részéről megjelenők legkésőbb szeptember hó végéig tudatnák, hogy szállodában óhajtanak-e megszálni, avagy lakásukról önmaguk másképp fognak gondoskodni.

A gyülekezés helyét majd csak azután fogjuk meghatározni és közölni, ha majd a felrándulók számával és azoknak utirányaival tisztá-

ban leszünk, de már most is előre jelezhetjük, hogy erre a célra a központi pályaudvar közelében lévő valamely nyilvános helyiség lesz legalkalmasabb, mert a felrándulók legtöbbször vonatai ide futnak be.

Mindenesetre arra kell törekedni, hogy a felrándulás a lehető legkisebb költséggel járjon, miért is az elszállásolásnál és az étkezésnél igyekezni fogunk előre a legmérsékeltőbb árat kialakítani. Arra az egy éjszakára utóvégre többen is meghúzódhatnak, nem lesz az olyan kényelmetlen és nehéz az olyan férfiaknak, a kik akárhányszor a szabadban s legjobb esetben szellős kolibákban kénytelenek tölteni, a vendéglőbeli étkezés pedig senkire sem lesz kötelező, hanem a kinek kedve tartja, elláthatja magát otthonról is élelemmel, a melyet azután szállóbeli szobájában vagy máshol szerzett lakásán kényelmesen elfogyaszthat.

A fővárosi tartózkodás idejének programját majd később fogjuk megállapítani, a mely azonban természetesen csak magát a közgyűlést illetőleg lesz kötelező.

A gyűlésen természetesen a hivatalos kiküldötteken kívül akárki szabadon megjelenhet, sőt kérjük mindazokat, a kiknek ezt körülményeik megengedik, hogy okvetlenül jöjjenek el. Szól ez kivált a főváros közeli környékén lakó kartársaknak, a kiknek ezt az utazás rövidebb és kevesebb költséggel való járása nagy mértékben megkönnyíti és lehetővé teszi.

A helyi gyűlések alkalmával ne feledkezzenek meg azok szószólói lapunkról sem, hanem ajánlják azt az olyan megjelentek figyelmébe, a kik arra eddig bármely oknál fogva nem fizettek elő. Nagyon kíváncsi, hogy legelőbb addig, a míg az országos egyesület véglegesen megalakul, mindazok, a kik az egyesület tagjaivá óhajtanak lenni, lapunknak előfizetői legyenek, mert ebből, mint legbiztosabb kútforrásból értesülhetnek az egyesület ügyének fejlődéséről, de egyébként is az a lap, a mely az ő érdekeikért küzd, meg is érdemli az ő támogatásukat.

Ezzel ki is meritettük az előzetes tennivalókra vonatkozó mondanivalónkat s most már várjuk a felveendő jegyzőkönyveket s esetleg magán jelentkezéseket. Adja Isten, hogy ezek minél nagyobb számban érkezzenek szerény szerkesztőségi hajlékunkba!

Augusztus a vadászatban.

A rozsdamarta fegyverek e hónapban előkerülnek. Nagyban pucolgatják már őket, készül a sok patron is, a vadászszenvedély éledőben van. Hogy is ne, hiszen a törvényes idő elérkezett és most már mindent szabad löni.

Sajnálatos, hogy ez így van, hisz nálunk a vadászok nagy része csak addig vadász, ameddig pecsenyét lőhet a konyhára, ameddig a hasznos vadat pusztíthatja. Ha azonban ezt nem teheti, szegre akasztja fegyverét, szegre akasztja vadászminivoltát is, mind a kettőt a rozsdá marja, a por lepi.

Bizony, a kik már augusztus elsején elkezdi a vadászatot, azok tettek legkevesebbet a hasznos vad vé-

T Á R C A.

Elefántvadászat a Kongó-államban.

Erwin Federspiel, a „Stanley“-vizesések tartományának volt kormányzója, afrikai utazó, könyvet írt a Kongó-államról és ebben a könyvben így ír le egy elefántvadászatot: A Stanley-vizesésektől Kongó-állam keleti határáig elterülő óriási őserdőben nagy számmal élnek még elefántok. Sokszor lehet vaskos lábnyomaik alatt a talaj rengését hallani, de ritkán kerülnek a vadász szeme elé. Ezért elhatároztam, hogy egyszer közvetlen közelből akarok egy ilyen szörnyeteger látni s ha lehet el is ejteni. Kivonultam hát karavánommal a vadászatra és a remek idő, az izgalom csak fokozta jó hangulatunkat, úgy, hogy széles jókedvünkben vig dalokat kezdtünk énekelni. Egyszer csak lelkendezve fut hozzám legjobb vadászom és azt kiáltja felém:

— Uram, elefántok közelednek!

Feszülten figyeltünk mindnyájan s csakugyan hallottuk is a távolból a talajrengető lépéseket. Mindnyájan

fegyverünkhöz kaptunk s futólépést vezényeltem előre. Alighogy elértük az ut legközelebbi kanyarulatát, már feltűntek az óriás állatok s vadásztársaimmal együtt megkezdtük a tüzelést. Az elefántok ordítva, vad futásban kerestek menedéket, de az egyik, amikor közelébe értünk akár az apportírozó kutya — felállt a két hátsó lábára és ormányával csapásokat mért jobbra-balra. Meg volt sebesítve s épp ezért nem vehetett bennünket üldözőbe; én felhasználva a kínálkozó alkalmat, célba vettem és egy, a füle mögé irányított lövéssel megadtam neki a kegyelemdöfést: az erdő óriása nem élt többé.

Örömrivalgásba tört ki erre az egész karaván. Az egyik vadászom éles késével elmetsette az elefánt ormányát a testétől, a szakácsom pedig revolveréből még egyszer belelőtt az állatba. A többiek is nekiestek az állatnak, püfölték, rugdosták, az asszonyok meg annyira megörültek neki, hogy a magukkal hozott élelmiszereket eldobálták, mert hiszen most már volt pecsenye. Embereim hamarosan sátrakat ütöttek és hozzáálltak az állat feldarabolásához. Hihetetlen nagy husmennységet gyűj-

delmére, oltalmára, de azok várják feltétlenül a legnehezebben, hogy elérkezzék az augusztus elseje, mert szerintük nem is vadász az, aki azonnal nem oltja ki egy tucát kis fogolycsibe életét és el nem puskázott néhány öreg foglyot, mely ugyanannyi kis családot hagyott árván egy meggondolatlan, elhamarkodott lövés miatt.

Az igaz vadász (mert vannak ám ilyenek is) nem hagyja magát szenvedélye által elragadtatni, nem kezd bele ész nélkül a vadászatba. Augusztus elsején még nagyon sok a kis fogoly, illetve a fejletlen apróság, fájna a szive, ha ledurrantana egy öreg tyukocskát, de azért is, ha egy ehetetlen kis semmiséget lőne le. Bevárja inkább, a mikor a család meg tud élni a maga emberségéből, a mikor a fiatalok akkorák, hogy az öregektől megkülönböztetni nem lehet. Akkor már nem teszünk kárt az állományban. Ilyen korban, ha árván maradnak, se nagy baj, mert megélhetnek szülők nélkül is.

Két hét óriási idő a fogoly csibék fejlődésében. Ha augusztus elseje helyett tizenötödikén kezdenénk a fogolyvadászatot, ez igazán vadászias dolog lenne, mert erre az időre a fiatalok igazán szépen ki vannak fejlődve, már egész bátran lehetne vadásztatni rájuk.

Ha a terület, valamint a vadállomány iránt táplált szeretetünk visz ki bennünket, menjünk ki, menjünk ki kutyával, eleinte fegyver nélkül, mert csak így adhatunk vizsláinknak igazi és kellő tanítást, gyakorlatot. Már 4—5 táján, ha néhányszor kint voltunk kutyánk idomítása miatt fegyver nélkül, vigyünk magunkkal fegyvert is és ha kutyánk kifogástalanul viselkedett, löjjünk néhány darab fiatal foglyot. Így ösmerjük meg a területet, így javítjuk meg kutyánkat, így jövünk bele a vadászatba és így érezzük magunkban, hogy helyesen jártunk el, ami mindenkor jól eső érzés vadászszívünknek. Mert, ha más előtt nem is, de saját magunk előtt is restelhetjük magunkat, ha inkorrektiséget követünk el, már pedig,

töttek össze, úgy hogy 70 kosárra valót vittek haza s még ekkor is arról panaszkodtak, hogy az állatnak egy negyed részét ott kellett hagyni, mert azt már nem bírták el. Az állat szive és veséje két kosárra valót tett ki, míg tüdeje csak három kosárban fért el. A szákmányt embereim elosztották maguk közt, én csak egy-egy darabkát kértem az ormányából és a veséjéből. A szakács ezalatt elkészítette a elefántpecsenyét, amihez nagyon sok reményt fűztünk. Ebben a reményünkben azonban egy kissé csalódtunk, mert az elefánthus meglehetősen kemény. A benszülött négerék ezért sohasem sütik meg a húst frissében, hanem az asszonyok először füstre teszik és csak azután főzik, vagy sütik meg. Embereimnek nagy része nem evett az elefánthusból. Mikor ennek oka felől megkérdeztem, azt felelte:

— Hát, csak azért!

Ennek a huzódózásnak azonban az lehet az oka, hogy ezek az emberek egykor az arabok rabszolgái voltak és azoknak a vallásos hagyományait is átvették, miért is az elefánt- és sertéshúsevéstől vonakodnak.

ha vadászember a foglyot fürj korában, a fácánt meg fogolykorában lövi, ez feltétlenül nem méltó igaz vadászhoz és az ilyen tett, bizony inkorrekt. Sajnos, akik ebből tanulhatnának, azoknak hiába írjuk, de a fiatalabb nemzedéknek jó az ilyen prédikációkat megszívlelni. Az igaz vadász ugyanis korrekt a cselekedetében, parasztpuskásnak hiába is íránk, az a foglyot fészekről is lelövi, szákmányát talán éppen ott lövi leginkább, mert még sem nem repül, sem nem szalad. Vigasztaló, hogy ezeknek egy ize, egy porcikája se vadász, csak puskás, mert az igaz vadásznak feltétlenül nemesen érző szive van még vadjával szemben is.

Végzetlenül sok örömet szerez most a fogoly vadászata és aki arra rászolgált, hogy foglyászhasson, annak teljes vadászszívvel kívánunk sok-sok jó mulatságot. Akár hajtóval, akár kutyával vadászunk, az mind végzetlenül kedves, a hajtóval való vadászathoz jó terület és több pénz is kell, de feltétlenül megvan a maga érdekessége. Végzetlenül sok függ a vadászat rendezésétől. Ha a vadászat rendezője elveszíti a fejét, vége a vadászat sikerének, de ha esze-szive helyén van, a társaság jól mulat. Többen szoktak az ilyen nagyobb hajtóvadászatot résztvenni, minden tíz hajtó után jön egy vadász két fegyverrel, a kukoricatáblákat keresztbe veszik, így hajtják maguk előtt a foglyokat. Természetes, hogy két órai hajtás után már nagyon sok fogoly van és a vadásznak, valamint a fegyvertöltőnek sok ügyességet kell kifejteni, hogy a helyzetet úgy használja ki, hogy többet lőjön, mint a másik. Hisz a vadászat ide lyukad ki, mindig többet löni, mint a másik. Ott, ahol hosszába veszik a kukoricatáblákat, természetes, hogy nem lőhetnek olyan sokat, mint ahol keresztbe vadásznak. De tudja Isten, ez talán mégis szebb, kedvesebb. Nincsen az az örületes hajsza, mint a másiknál. De mind' a kettőnél sok függ nemcsak a lövési tehetségtől, hanem a vadász tapasztalt mivoltától. Aki lassabban jár,

Társaim azt beszéltek, hogy az elefánt ormánya igen izletes falat, de talán azért, mert az elefánt már meglehetősen öreg volt, vagy mert nagyon hirtelenében készítették el, nekem nem nagyon izlett.

Másnap karavánunk hussal bőven megrakodva, tovább vonult. Az elefánthus azonban igen romlékony lévén, két-három nap múlva alig lehetett a husraktár közelében tartózkodni, olyan büzt terjesztett a hus maga körül. A néger benszülöttek azonban nem ilyen érzékenyek, ők a hus szagával semmit sem törődnek.

* * *

Megtartotta. Szabó: Három hónappal ezelőtt megígérte, hogy én leszek az első, a kít kifizet!

Abszi: Nos, én meg is tartottam a szavamat: idáig egy vasat sem fizettem senkinek!

*

Gyakorlótéren. Hadnagy: Ide figyelj, te öslény! Ha háboru esetén egy ágyugolyó eltálná vinni a tökfedet, akkor sem szabad elvesztened az eszedet, hanem tovább kell harcolnod.

az több vadat lő. A vizslával való vadászat egészen más dolog. Ott az ember elbolyonghat egész nap egyedül, talán egy vadhordó gyerek kíséretében. Ha a kutya igazán jó, úgy az élvezet kétszeres, nem tartozom figyelemmel senki iránt, mert egyedül vagyok, nem izgat senkinek az ügyetlensége, nem sörétezhet meg senki, hacsak magamat nem. Ugy teszek mindent, a hogy nekem tetszik, magamnak, a magam élvezetére cselekszem, akkor pihenek és addig pihenek, a meddig nekem tetszik, addig és úgy vadászom, a hogy jól esik, szóval a jó vizslával való vadászat kedves, szép dolog, még az esetben is, ha nem lövök semmit. Az okos, jó orru kutyának a munkája véghetetlenül gyönyörködtető, amit csak az tud megérteni, akinek sokszor volt része benne. Sajnos, kezd a divatjából kimenni ez a remek vadászat, ma már mindenki csak gyorsan akar mindent végezni, egy nap alatt egy szezónra való vadat lőni, pedig a szép és jó vizslával való vadászat igazán költészete a vadászatnak.

Szegény kis foglyocskák, hej, de sokat fognak benneteket zaklatni január hónapig. Csak okosan kell a terület miatt vadászni, mert több nap, mint kolbász! Ebben a hónapban és pedig 15-én a nyulvadászatot is megengedi a törvény. Miattam és sok más vadász miatt megengedhetné akár májusban, mi úgy se vesszük ezt figyelembe, csak annyiban, hogy helytelennek tartjuk és nem lövünk nyulat. Azok a vadászok, akik augusztusban és szeptemberben nyulat lőnek, nagyon helytelenül cselekszenek, mert így nem számíthatnak sohase arra, hogy területükön sok nyul legyen, de meg szívtelenség is, hogy ilyenkor a rengeteg pockos nyulat kipusztítják, valamint sok szoptató anyát is pusztítanak. Ha ilyen puszkásoknak nincsen is szívtük, de legalább józanul gondolkodnának, ők maguknak okoznak ezzel igazán nagy kárt gazdaságilag is, sportbelileg is. A korai nyulpusztítás ismét csak parasztpuszkásnak vagy gyereknek való.

A vadászat megkezdése dacára ne felejtkezzünk meg területünk ellenségeiről is. Pusztítsák mindeniket a saját módja szerint.

Vadásztársainak a legjobb szezont kívánja

Fónagy József.

Véreb és nagy vad.

(Folytatás és vége.)

A vadkan már egészen más kategóriába tartozik; ugyszintén a medve is.

Ezek, mintha arra lennének teremtvé, hogy a szelburdi, vaktában lövöldöző kinlódóknak megadják azt a leckét, amiből megtanulhatják azt, hogy: egy nagy vadnak az elejtéséhez, nemcsak sárga gamásni, tollas kalap és egy durranás kell; hanem igen hasznos és célirányos, ha férfi is az a vadász a szó szoros értelmében, ha helyén van a szíve, biztos a szeme és nem reszket a keze.

Ezek nem nyugosznak bele olyan könnyen a változhatatlanba, mint a nemes szarvas. Ha megmocsolták, lábát eltörték, halálosan meglőtték, vagy csak könnyen megsörétezték . . . akkor azonnal . . . vissza is néznek, hogy honnan, kitől eredt az a gyalázatos lövés?

Ám az ilyen visszanézés csak pillanat műve, a gondolat gyorsaságával elhatározásukat már a tett is követi.

Hirtelen gyorsasággal támad szembe a vadkan, koca, medve . . . szembe, egyenesen! Az éles agyarak ellen nincs mentség, a medve iszonyatos csapásait vagy ölelő karjait nem foghatja fel semmi, csak a hidegvér és golyó!

Még rosszabb, ha menekülve rohannak, véröket hullatva . . . valahol elfeküsznek megsebesülve, könnyen vagy halálosan — az egyre megy. Ilyenkor a tapasztalatlan vadász — de igen gyakran még az öregebbje is — meglátja a hulló vércseppeket, rohan a sebzett vad után, azt csörtetni nem hallja . . . örömpesve kiabál: megvan . . . megvan! Tényleg fekszik is a vad. Rendsen a sűrűben, vagy egy fa tövében, úgy — mintha teljesen megdermedve volna. Közelg a vadász . . . és mondhatom, hogy majdnem mindenféle halálos szerencsétlenség ilyenkor szokott megtörténni.

Még egy utolsó erőfeszítést tesz az elesett vad és a könnyelműen közelgő, mit sem sejtő vadászt, sokszor halálosan meg is sebesíti.

Ilyen eseteknél hiába való minden figyelmeztetés a nem vérbeli vadásznak. Megy, szalad neki a vadnak, látni akarja; örömeiben egész gyermek lesz és megfejtkezik mindenféle óvatosságról.

Minden vadásznak, aki nagy vad után jár és egy vadat megsebesít, első kötelessége legyen az, hogy fegyverét újra megtöltse, a menekülő vadat ne üldözze. Hagyja menekülni; ha nem üldözik, hamar elfekszik és sebágyában, ha jó volt a lövés, hamarosan el is vérzik. Nagy vadat — ha meg van sebezve — keresni, a lövés után csak egy félóra múlva szabad.

De hát mire való a véreb? Ha valaki magának azt az élvezetet óhajtja megszerezni, hogy nagy vadra vadászhaszon, akkor okvetlen az anyagi helyzetének is olyanak kell lennie, hogy az ezzel járó költségeket fedezni is tudja. Manapság már mindent be lehet hitelbe szerezni: de nagy vadra hitelbe vadászni még sem lehet.

Hisz mennyi jámbor állat kínálja fel magát vadászatra, minden veszély nélkül. Nyul, fácán, fűrj, vadruca még soha sem támadott meg senkit sem!

Akik ezekkel nincsenek megelégedve és más babérokra vágyakoznak, nagy vadra szeretnének vadászni: akkor legyenek is vadászok a szó szoros értelmében. Vadásszanak úgy, ahogy az észszerűség és célszerűség megkívánja.

Egy vadász, nagy vad vadászatán, véreb nélkül olyan, mint aki hintóban utazik kocsis nélkül; vagy „diszmagyarban — mezitláb.“ Egyik a másiknak kiegészítő része. Kocsin is lehet utazni, kocsis nélkül; diszmagyarban is lehet járni mezitláb. De aki így csinálja, az nem érti a módját és bolondnak tartják. Így van a vérebbel is.

A véreb vezetéken tartva, a könnyen megsebezett vadat nyomozza. Ha a vad halálosan megsebesült, azt

azonnal jelzi is. Szabadon bocsátva, hamarosan meg is leli, csaholással tudtul adja, hogy a zsákmány megkerült.

Ha menekül a megsebzett vad, a véreb úgy lóg rajta, mint egy kullancs . . . nem engedi a vadat . . . elébe áll . . . megállítja és vadászosan mondva: állóra csaholja a vadat.

A vadász tudja azonnal, hogy a megsebzett vad dermedt, élő vagy viaskodik a kutyájával.

Ilyenkor a vadnak jóformán csak a „kegyelem-lővést” kell megadni és biztos a zsákmány.

Eltételezve mindezekről, a verébbel nyomozó vadásznak még egy rendkívüli élvezete is kerül. Látja a kutyáját dolgozni. Látja, milyen ügyesen nyomozza ki a száraz vagy véres csapást; miként ágaskodik a bokrok fölé, hogy nem-e látna ott is egy kis vércseppet. Szabadon eresztve a vérebet, az hangjával jelzi egész útját, dolgait, míg eredményre nem juthat.

Egy-egy állóra csaholó véreb hangjainak akkordja — egy igazi vérbeli vadász fülének jobban esik, mintha akármilyen mennyei zenét is hallana.

Ezeket nem lehet leírni, ezeket csak érezni lehet annak, aki tudja, hogy mi a nagy vad vadászata.

Diana istenasszonyánál az első vérebet oroszlánkölyök helyettesítette, de azóta már az istenek is modernebbek lettek és így a mostani Diana már véreb nélkül el sem képzelhető. Amennyiben pedig a vadászat istenasszonya kizárólag a nagyobb vadakra ügyelt fel, illő tehát, hogy az ő hívei is kövessék azt az utat, amelyet nekik kijelölt a nagy vad vadászatánál. (Kő.)

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Szabad-e gyümölcsfát mélyen ültetni? A gyümölcsfa ültetés sikere nemcsak az ültetést megelőző munkálatok milyenségétől, hanem attól is függ, hogy az ültetés mily mélységben eszközöltetik. Általános szabály, hogy az ültetés mélységét az éghajlat és a talajbeli viszonyok is szabályozzák, s ezért a gyümölcsfák oly mélyre ültetendők, hogy legfelső gyökereiket csak vékony földréteg fedje. Ezen általános szabály alól természetesen vannak kivételek, amikor tehát előnyösebb a mélyebbre ültetés. Ilyen eset forog fenn például akkor, ha szárazabb homokos talajok beültetéséről van szó, mert e talajok eléggé légjárhatóak és áteresztők lévén, a gyümölcsfa a mélyebbre ültetés miatt nem szenved annyit a szárazságtól, mint a normálisan ültetett, amennyiben a nedvességet a talaj alsóbb rétegeiből veszi föl. Ugyancsak mélyebbre ültethető a gyümölcsfa akkor is, ha törpe alanyra oltott csontár és bogyós gyümölcsű cserjék ültetéséről van szó, mert ezek valamennyien sekélyen-gyökerezők s épen ezért ha nem ültetnők mélyebbre mint aminő mélyen a faiskolában voltak, úgy nagyon sokat szenvednének a szárazságtól. Általában az ily törpe alanyra oltott cserjéket oly mélyre kell ültetni, hogy az oltás forradás helye még kevés földdel is betakartassék, mert így a forradás helyén adventív gyökerek képződ-

nek, melyek a fa táplálkozását intenzívebbé teszik és ezzel különben rövid élettartamát is meghosszabbítják. De valahányszor mélyebbre ültetünk, gondoskodnunk kell egyúttal a trágya mélyebb aláhozásáról is, nemkülönben arról, hogy a tápanyagok egyáltalán nagyobb mennyiségben adassanak, esetleg műtrágyák alakjában is, mert a mélyebben fekvő rétegben mindig kevesebb a kész, felvehető táplálék. Nedves éghajlat alatt, északi lejtéseken és lapályon, kötött talajban és magasan álló talajviz mellett a fa viszonylag sekélyebben ültetendő, — mert ily helyeken a mélyre ültetés a fa silány termés hozamát és rövid élettartalmát vonja maga után.

Burgonyavész. Az a penészgomba, mely főleg nedves években a burgonyatermesztő gazdákra válik csapássá — a burgonyavész vagy a burgonyarothadás. Tudjuk, hogy azóta szűnt meg az éhínség réme fenyegetni évenként Európának s így hazánkban is mostohább vidékeit, a mióta a burgonyát mindenfelé és nagyban termelik. De viszont Európába behozatala óta mindig veszedelmes ellensége volt a burgonyatermesztésnek az a fekete penész, mely leroszthatja a leveleket s tönkretesz a gumókat. Hazánkban csak 1847. óta lépett fel pusztítóan s a szegény felvidéki tótok s rutének, kiknek csaknem egyedüli táplálékuk a burgonya, gyakran fizették meg tömegesen életükkel ennek a pici gombának a tulterjeszkedését, pl. 1891. telén Árva megyében. A burgonya levelein apró sárga, később megbarnuló, sőt megfeketedő foltokban jelenik meg a betegség; a fekete, összefutó penészes, rothadt helyeket fényes fehér sáv övezi körül. Nedves, meleg nyárban rohamosan terjed a vész, lehu- zódik a gyökerekre és a gumókra is. Sokan tanulmányozták már a burgonyának ezt a veszedelmes betegségét, de biztos szert ellene ma sem ismerünk, mert a mely mérgező anyag e penészgomba spóráit megsemmisíti, megöli legtöbbször a gumók csiraképességét is. Próbáltak — de kevés sikerrel — alkalmazni irtására szénasavas káliumot, kénest, petroleumban áztatott szénport, mészport, mészpor és égetett gipsz keverékét, a sorok közé a földre helyezett, petroleumban itatott kóc- és pamutfonadékot, kénvirággal való beporozást stb. Legbiztosabb és legcélszerűbb mód még az egészen tiszta és ép gumók ültetése és csak az ellenállóbb fajok termelése.

A tavaszi szalma. Tavaszi buzaszalma, árpa- és zabszalma, zabtörök, buzatörök és pelyva a gazdaságban takarmánynak vagy pedig alomnak tekintendő-e? Erre a kérdésre Hensch Árpád a Köztelekben ezt feleli! Az árpa- és zabszalmát, a zabtöröket, buzatöröket és pelyvát minden gazdaságban takarmánynak tekintik, mert ezeket az anyagokat főképpen takarmánynak és nem alomnak használják. Sőt az őszi és tavaszi buzaszalma is takarmánynak vehető, mert takarmányozási célokra alkalmas, bár ezek nem oly értékes takarmányanyagok, mint a tavaszi szalma és törökfélék. Egyébként minden takarmányozástanban a fentemlített anyagok a takarmányfélék között szerepelnek, ahol azok tápértéke is fel van tüntetve.

KÜLÖNFÉLÉK.

* **Halálozás.** Tanhoffer István, m. kir. erdőőr a szászsebesi m. kir. erdőhivatalnál folyó évi július hó 28-án hosszas betegeskedés után Vajdahunyadon 38 éves korában elhalálozott. Halálát özvegye és egy kis gyermeke gyászolja. Nyugodjék békével!

* **A villámcsapás különös hatásai.** Vannak esetek, mikor egyáltalában nem, vagy csak nehezen, feltevésekkel tudjuk meghatározni a villámcsapás különös hatásának okát. Előfordul, hogy villámtól sujtott egyének teljesen sértetlenek maradtak, míg az óraláncuk teljesen elolvadt. Sajátságos faja a villámcsapásnak az, amikor a villámtól sujtott egyén teljesen ugyanabban a helyzetben marad, mint amelyben a lesújtás pillanatában volt. Megtörtént eset, hogy földművesek egyszer egy fa alatt ebédeltek és a villám közéjük csapott. Az embereket holtan, de ugyanabban a helyzetben találták, amelyben őket a villám érte. Az egyik épen a poharat tartotta a kezében és a szájához akarta emelni, a másik egy darab kenyeret szelt, a harmadik még éppen venni készült a tából. Az ilyen eseteket azzal lehet megmagyarázni, hogy tulfeszített elektromos áramok hatása a halállal egyidejű merevséget, vagy még helyesebben, a voltak tulnag mennyisége az izmok azonnali megmerevedését idézi elő. Analóg esetekkel az állatvilágban is találkozunk: a vadászok gyakran találják mozgó helyzetben megmerevedett állati holttesteket.

A villámcsapás legritkább és legnehezebben megfeythető hatása az, mikor az áldozat összes ruháit leszedi, de magán a testen semmi különösebb változást nem idéz elő. Angliában egy fa alatt villámtól sujtott embert találtak, a csizmája a testtől néhány méternyi távolban feküdt és a többi ruhái is cafatokban heverték a fa alatt és csak kabátjának balkarja maradt rajta az áldozat testén. Flammarion is említ egy hasonló esetet. Két földmives asszonyt a mezőn való foglalatoskodásuk alatt ért a villám. Mind a kettőt agyonsujtotta és az egyikről minden ruháját, még a cipőjét is leszedte. Ugyanigy tett a villám egy másik alkalommal egy szántó-vető paraszttal, akinek a csizmáját holttestétől 30 méternyire találták meg. Ennek a tünémenynek okát már nagyon sokan keresték és a legvalószínűbbnek látszik az a magyarázat, hogy a villámütés pillanatában a test vízmennyiségének egy része gőznemű halmazállapotba megy át, ami robbanásszerűen szétszakitja a testet övező ruhadarabokat. Rokon tünémeny áll elő a villámsujtotta fáknál is, amelyekről a villám a külső héját szedi le előszeretettel; itt is a dus nedvtartalmu jóvezető kambiumrétegen fut le a villám és a hirtelen fejlődő gázból fejlődő explózió következtében a fa héjja lepattan.

Egy másik különös jelenségnek egyáltalában nem tudják megadni a magyarázatát. Villámtól sujtott emberek testén rendszeren szerteágazó sajátos vonalakat, rajzokat láthatunk, amelyek egy ágas-bogas fának a vázlatos képét adják. Mivel ilyen eseteket épp azoknál az embereknél figyeltek meg tömegesebben, akiket fa közelében sujtott a villám, sokakat gondolkodóba ejtett, hogy

vajjon e rajzok nem-e az illető közeli fa fényképét adják-e vissza? Másrészt úgy magyarázták a dolgot, hogy ezeket a rajzokat elektromos szikrák szerteágazásai okozták. Egy nagyon frappáns eset az előbbi feltevés mellett bizonyít. Egyszer egy orvosnak eltűnt a „D. D.” monogrammal ellátott pénztárcája. Az orvost egy idő múlva beteghez hívták, aki a villámtól sujtva eszméletlenül feküdt. Nagy volt az orvos csodálkozása, amikor a szerencsétlen testét megvizsgálta és a monogramja alakjával és nagyságával teljesen megegyező „D. D.” alakú sebet pillantott meg a testén. Azonnal sejtette, hogy az elveszett pénztárca a szerencsétlen embernél van és csakugyan meg is találták az oldalzsebében. A monogram kettős ércbetűje, mint villamos fénykép jelent meg a szerencsétlen áldozat testén.

HIRDETMÉNYEK.

Lucfenyő tobozt

vesz bármily mennyiségben s a termésről már most kér előleges értesítést **Faragó Béla,** Zalaegerszeg. 4—4 magpergető intézete.

Eladó vizsla.

Kan, 2¹/₄ éves, szép, erős növésű; kitünően idomítva, a vadat szépen keresi és állja, gyönyörűen aportíroz mindenféle vadat; tetszés szerint lehet vele vadászni. — Ára 160 K.

Vas Kovács József,

7—10

erdővéd. Ócsanád, (Torontálmegye).

PREMIER

A legjobb, legerősebb és legcélszerűbb kerékpár a világon.

Képviselők az ország minden vidékén.

Szászsebesen és környékén

egyedüli képviselő:

ifjabb Podhradszky Emil,
mechanikus.

Gazdák figyelmébe!

Sertése szépen fejlődik, gyorsabban nő, hamarabb hizik,

tehene több és jobb minőségű tejet ad,

lova, csikója sokkal erősebb és szebb lesz, ha eleségükbe naponta a

világ-hírű **GAZDA KINCSE** táp-

csekély mennyiséget adagol. 5 kilós próbaküldemény 5 K postautóval.

Hasznos tanácsadó a háziállataink hizlalása és táplálásához, valamint ezek betegségeiről és a sertésvész elleni védekezésről című tanulságos könyvet ingyen mellékeljük. Megrendelési cím: **A Gazda Kincse** kiadóhivatala, Budapest, VII., Verseny-utca 6. E.

Ugyanitt kapható a híres **Olgai-féle Sertésvész elleni óvszer** ára nagy üvegenként 3 korona 50 fillér utasítással együtt. Egy postaládában 2 üveg szállítható. Hálás lesz ajánlásunkért.

MAGYARON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGIOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

János

Bräusweller János

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL

RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

PALLÓS JENŐ ÉS RÓNAI GYULA

BUDAPEST, V. BÁTHORY-UTCA 19.

BENZIN ÉS NYERSOLAJ

MOTOROS CSÉPLŐSZERELVÉNYEK!

ÁLLANDÓ RAKTÁR!

EGY ÉVI JÓTÁLLÁS!

AZONNALI SZÁLLÍTÁS!

KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!

SZÁLLITUNK TOVÁBBÁ: NYERSOLAJ, BENZIN ÉS SZIVÓGÁZMOTOROKAT, BENZINLOKOMOBILOS MAGÁNJÁRÓKAT, FAVÁGÓ ÉS APRÍTÓ GÉPEKET, TELJES MALOMBERENDEZÉSEKET SZAKSZERŰ KIVITELBEN. ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST DIJMENTESEN KÜLDÜNK.

Egyedüli ferlachi gyártmány!

A bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Arany érem:
Páris 1906. 46 remekelés.

OGRIS MARKUS Ferlach, Karinthia

|| fegyvergyár és (prácios) puskaműves. ||

Szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és céllövőfegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű Drilling-fegyverekben Súlyuk 2·8—3 kg. Browning-féle sérétes ismétlő-

* * * * * fegyver 210 K gyári árban. * * * * *

Egy Mannlicher Schönauer ismétlő kurtály 9·7 mm. és 9 mm. öbű, 400 lépésig, jótállás mellett, a
legpontosabban belőve, ára 190 K.

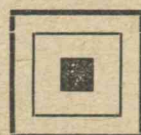
Egy Mannlicher Excelsior ismétlő kurtály 11·5 mm. öbű, acélköpenyburkolatu és legerősebb a füst-nélküli lőpor töltés használatára, a legpontosabban belőve, egész hossza 101 cm., súlya 2·5 kg., nagy kezdő sebességgel és a legerősebb átütő erővel, nagy vad lövésére igen alkalmas, ára 190 K.

Egy Mannlicher ismétlő kurtály 95-ös minta, 8 mm. öbű, 140 K.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Magyar levelezés.

Tiller Mór és Társa

cs. és kir. udvari szállítók, BUDAPEST, IV. Váci-utca 35.

A nagym. földmívelési m. kir. miniszterium 70542. sz. magas rendeletével az erdőigazgatóságoknak ajánlva.

Erdőtisztviselői, altiszti és szolgai egyenruhákat, egyes egyenruhadarabokat s mindennemű felszerelési cikket ajánlunk kitűnő mesteri szabás és izlésteljes kiállításban.

Fehérneműek és harisnyák óriási választékban.

Fegyverek- és töltényekből állandó nagy raktár.

Polgári ruhák a legjobb magyar és angol szövetekből elsőrangú szabászok közre-
   működésével készülnek.

Hivatalos uton részletfizetésre is eszközölhetők megrendelések és nagyobb megrendelés esetén kívánatra saját költségünkön egy szabászt küldünk a mértékek felvétele végett.

Árjegyzéket és mintákat ingyen és bérmentve küldünk és vevőink kényelmére bármely
 — cikket beszerzünk. Meg nem felelőt visszaveszünk. —

Legrégibb és legnagyobb egyenruházati intézet!

Faragó Béla

Cs. és kir. udvari szállító

ZALAEGERSZEG

Magyar magpergető gyára
erdészeti csemete-telepei

Ajánl saját magpergetőjében termelt legmagasabb csiraképességű

tűlevelű magvakat, ^{kitűnő} _{minőségű} **lombfa magvakat,**

kocsányos és kocsánytalan tölgymakkot, fűmagva-
kat, répa, here és más gazdasági magvakat,

saját telepein nevelt, kitűnően fejlődött, erdősítési célokra alkalmas

tű- és lomblevelű csemeték,

gyümölcsfákat, válogatott fajokban diszfenyőket, sorfákat,

— élősövény-csemetéket. —

Alkalmi vétel:

Több millió tölgycsemete 20—150 cm. magas

50.000 drb. diszbokor 1½—3 m. ”

20.000 ” diszfenyő 1½—3 ” ”

Nyomatott a „SZÁSZVÁROSI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG” gyorsajtóján 1910.